

Comisia economie, buget și finanțe

RAPORT

asupra Raportului anual al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022 (nr.1321 din 30.05.2023)

Comisia economie, buget și finanțe, a examinat Raportul anual al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022 (*în continuare-Raport*), și comunică următoarele.

Raportul a fost prezentat Parlamentului în conformitate cu art.2 alin.(2) din Legea nr.192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare și a fost audiat de către Comisie în conformitate cu Planului audierilor Comisiei aprobat prin Decizia CEB-07 nr.44 din 14 februarie 2024.

Raportul conține informații cu privire la activitatea Comisiei Naționale a Pieței Financiare (*în continuare-CNPF*) pentru anul 2022, în calitate de regulator și supraveghetor al pieței financiare nebankare, analiza sectoarelor pieței financiare nebankare, activitatea operațională a CNPF. Structura acestuia este compusă din 3 capitole și conține informații cu privire la: elaborarea cadrului normativ, activitatea de autorizare/licențiere, supraveghere și control, măsuri administrative, protecția consumatorului, prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, structura pieței financiare nebankare, indicatorii de performanță, procesul decizional, cooperarea instituțională și internațională, managementul intern, execuția bugetară și auditul intern, realizarea strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebankare pe anii 2018-2022 și planul de acțiuni pentru implementarea acesteia.

Urmare a examinării Raportului, Comisia menționează următoarele.

1. Activitatea CNPF în calitate de regulator și supraveghetor al pieței financiare nebankare

1.1 Elaborarea cadrului normativ

Comisia apreciază eforturile depuse de către CNPF pe parcursul anului 2022, în vederea continuării procesului sistemic de revizuire și actualizare a legislației sectoriale, din perspectiva adaptării acesteia la legislația europeană dar și pentru reglementarea unor aspecte referitoare la promovarea încrederii în piața financiară nebankară din Republica Moldova.

Cele mai importante acte normative elaborate și adoptate pe parcursul anului 2022 au fost următoarele: Legea nr.126/2022 pentru modificarea unor acte normative, Legea nr. 216/2022 pentru modificarea Legii nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, Legea nr. 321/2022 pentru modificarea Legii nr.171/2012 privind piața de capital, Legea nr. 332/2022 pentru modificarea

unor acte normative, Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare, Legea nr. 106/2022 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule, Legea nr. 184/2022 pentru modificarea unor acte normative, Legea nr. 93/2022 pentru modificarea unor acte normative, Legea nr. 297/2022 pentru modificarea Legii nr.1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară.

1.2. Activitatea de autorizare, licențiere, monitorizare, supraveghere și control

Autorizări conexe pieței primare de capital. Cu referire la înregistrarea valorilor mobiliare emise de către societățile pe acțiuni și asigurarea ținerii Registrului emitenților de valori mobiliare (REVM), în anul 2022, aceste competențe s-au valorificat prin emiterea de către Regulator a peste 100 de decizii, care vizau operarea înregistrărilor/modificărilor în REVM.

Comisia a analizat că înregistrările operate în REVM, în anul 2022, prin retrospectiva ultimilor 3 ani (2020-2022), denotă tendința generală de creștere a numărului de societăți pe acțiuni lichidate/reorganizate, fiind emise, preponderent, acte administrative ce dispun radierea valorilor mobiliare emise de către aceste entități.

Autorizări conexe pieței secundare de capital. În anul 2022, activitatea de autorizare, conexă pieței secundare, a vizat examinarea cererilor/dosarelor, cu elaborarea documentelor corespunzătoare emiterii de către CNPF a unui număr total de 12 acte administrative individuale, dintre care:

- Decizii privind achiziția participației calificate – 1;
- Decizii privind admiterea valorilor mobiliare pe piața reglementată – 2;
- Decizii privind cererea de retragere obligatorie – 3;
- Decizii cu privire la aprobarea prospectului ofertei de preluare benevolă/obligatorie – 4;
- Decizii privind confirmarea în calitate de membri ai consiliului operatorului de piață SA „Bursa de Valori a Moldovei” (2 candidați) – 2.

Organizațiile de creditare nebancară. În anul 2022, a avut loc continuarea procesului de aliniere a organizațiilor de creditare nebancară (OCN) la prevederile Legii nr. 1/2018 dar și la cadrul normativ secundar. Ca rezultat, în perioada de raportare (2022), CNPF a eliberat: 2 avize pentru înregistrarea de stat în vederea constituirii OCN și 1 aviz pentru înregistrarea de stat privind lichidarea OCN.

De asemenea, au fost supuse procedurii de notificare și înregistrare/reînregistrare în Registrul organizațiilor de creditare nebancară autorizate (ROCNA) 5 OCN, la alte 25 OCN a fost suspendată activitatea, cu efectuarea mențiunilor respective în ROCNA, 4 OCN și-au reluat activitatea, iar 6 OCN au fost radiate din Registrul organizațiilor de creditare nebancară autorizate. La situația din 31.12.2022, ROCNA conținea 127 OCN în drept să desfășoare activități de creditare nebancară, fiind într-o continuă scădere pe parcursul ultimilor 3 ani.

În acest context, Comisia a observat din datele prezentate o reducere a numărului OCN în anul 2022, față de 2021, cu 11 la sută iar CNPF a explicat membrilor Comisiei că această reducere a fost generată de imposibilitatea unor OCN de a se conforma cerințelor Legii nr.1/2018 (amendată prin Legea nr. 93/2022 și Legea nr. 297/2022).

Asociațiile de economii și împrumut. La situația din 31.12.2022, 222 asociații de economii și împrumut (AEÎ) dețineau licențe pentru desfășurarea activității profesionale. Comisia a observat menținerea tendinței anilor precedenți de reducere nesemnificativă a numărului AEÎ (în 2021 fiind de 227 iar în 2020 de 229).

Atestarea participanților profesioniști la piața financiară nebancaară.

În anul 2022, CNPF a continuat activitatea de supraveghere a capacităților profesionale a participanților pieței financiare nebancaare prin instrumentul de atestare a specialiștilor antrenați în domeniul asigurărilor și a celor din domeniul AEÎ. Astfel, în domeniul asigurărilor, 98 de persoane au obținut certificate de calificare, iar specialiștii din domeniul AEÎ au obținut 31 certificate.

Sectorul de asigurare. Conform datelor Registrului de stat al licențelor eliberate, suspendate și retrase, precum și datelor Registrului agenților de asigurare și agenților bancassurance în cadrul activității de autorizare în domeniul asigurărilor au fost operate următoarele:

Licențe și avize Societăți de asigurare	<ul style="list-style-type: none">▪ 2 licențe retrase;▪ 1 licență suspendată;▪ 4 licențe reperfectate;▪ 49 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor;▪ 65 avize (înregistrări de stat, aprobarea membrilor organului executiv, a consiliului, a comisiei de cenzori, majorarea/micșorarea participației calificate etc.);
Licențe Brokerei de asigurare și/sau reasigurare	<ul style="list-style-type: none">▪ 4 licențe acordate;▪ 1 licență retrasă;▪ 4 licențe reperfectate;▪ 9 note-raport privind operarea modificărilor și completărilor în Registrul participanților profesioniști pe piața asigurărilor;▪ 22 de avize privind aprobarea numirii persoanelor cu funcție de răspundere;
Agenți de asigurare	<ul style="list-style-type: none">▪ 11 entități înregistrate în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance;▪ 1 entitate suspendată din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance;▪ 4 entități radiate din Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance.

Monitorizarea emitenților de valori mobiliare. În rezultatul activităților de monitorizare, au fost stabilite cazuri de încălcare a legislației în activitatea desfășurată de către emitenții de valori mobiliare, în special în partea ce ține de nerespectarea termenului și a modului de dezvăluire a informației și de limitare a

accesului acționarilor la documentația societății și alte încălcări, ceea ce a condus la aplicarea unor măsuri și sancțiuni contravenționale.

Tabelul 1. Măsuri de monitorizare întreprinse de CNPF

	Numărul obligate să dezvăluie informația publică în perioada de gestiune	SA să public în de	Numărul scrisorilor de atenționare și a notificărilor cu privire la corectarea informațiilor cuprinse în rapoartele anuale expediate	Numărul persoanelor cu funcție de răspundere sancționate contravențional pentru încălcarea prevederilor legislației	Sanțiuni contravenționale încasate pentru încălcarea prevederilor legislației, mii lei
2020	847		258	1	2,25
2021	750		130	2	18,00
2022	787		904	5	14,25

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Monitorizare și supraveghere off-site și on-site. Rapoartele prezentate de persoanele licențiate și autorizate pe piața de capital oferă o radiografie asupra evoluției indicatorilor financiari, respectării reglementărilor în vigoare ce țin de profilul entității, organizare și guvernanta, conformitate cu cerințele de reglementare.

Din informații prezentate în Raport, Comisia constată respectarea per ansamblu, în anul 2022, de către participanți a obligațiilor de conformare cu nomele legale, inclusiv respectarea cerințelor prudențiale și a normelor de conduită pe piață.

Supravegherea și monitorizarea activității de tranzacționare, ca parte componentă din activitatea de supraveghere off-site, presupune analiza datelor de tranzacționare primite în timp real de la piața reglementată și MTF, precum și a istoricului datelor prelucrate din documentele primare solicitate.

În cursul anului 2022, au fost verificate, în baza documentelor prezentate de intermediarii în tranzacții (societăți de investiții, societăți de registru, depozitarul central unic al valorilor mobiliare), 220 de tranzacții cu valori mobiliare emise de bănci și societăți de asigurare și 13 tranzacții cu valori mobiliare, altele decât bănci și societăți de asigurare.

Tabelul nr.2 Numărul tranzacțiilor cu valori mobiliare verificate

Indicatori	2020	2021	2022
Tranzacții înregistrate pe piața reglementată/MTF	161	139	138
Tranzacții înregistrate în afara pieței reglementate/MTF	79	100	95
TOTAL	240	239	233

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Pentru îndeplinirea obiectivelor de control, pe parcursul anului 2022, potrivit planului de control, au fost derulate acțiuni de control complex al activităților desfășurate de 2 participanți profesioniști: 1 societate de investiții și 1 societate de registru, care presupun verificarea întregii activități, a operațiunilor,

proceselor, mecanismelor interne și a îndeplinirii tuturor obligațiilor conform legislației aplicabile.

Supravegherea sectorului de asigurări off-site și on-site

Supravegherea continuă a activității participanților profesioniști la piața de asigurări se efectuează prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei rapoartelor și situațiilor financiare specializate, precum și prin efectuarea controalelor. Procesul de supraveghere din oficiu (off-site) s-a bazat pe recepționarea, generalizarea și analiza rapoartelor specializate ale participanților profesioniști ai pieței de asigurări.

Ca rezultat al monitorizării activității participanților pieței, în baza situațiilor financiare și a rapoartelor specializate prezentate, s-au efectuat 42 de analize din oficiu și s-au întocmit note informative. În anul 2022, CNPF a efectuat 5 controale tematice planificate în domeniul asigurărilor per asigurător și 1 control tematic planificat care a vizat 10 asigurători.

Tabelul nr. 3 Numărul rapoartelor prezentate și analizate

Indicatori	2020	2021	2022
Societăți de asigurări	1 210	1 087	994
Situații financiare și rapoarte specializate	774	709	674
Raport lunar privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto internă și externă	324	288	240
Rapoarte aferente statisticii financiare și monetare prezentate către FMI	112	90	80
Intermediarii în asigurări Rapoarte specializate și situații financiare	1 049	1 237	1 532
Actuarii Rapoarte actuariale aferente anului anterior	12	12	10
Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule	8	8	8
TOTAL	2 279	2 344	2 544
<i>Analize din oficiu</i>	<i>41</i>	<i>27</i>	<i>42</i>

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Supravegherea sectorului de creditare nebancaară. În anul 2022, supravegherea AEÎ și OCN a fost efectuată prin monitorizarea performanței lor pe baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție specială asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și prin efectuarea controalelor. În procesul de examinare a rapoartelor prezentate de AEÎ și OCN, acolo unde au fost identificate riscuri, CNPF, în scopul de a evalua conformitatea cu cadrul legal, a inițiat și realizat 12 controale.

Tabelul nr. 4 Numărul rapoartelor prezentate

Indicatori	2020		2021		2022	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Situații financiare anuale	229	160	228	166	226	159
Rapoarte specifice trimestriale	700	505	680	479	673	485

Rapoarte specifice lunare	512	-	512	-	510	-
Total	1 441	665	1 420	645	1 409	644

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Tabelul nr.5 Numărul controalelor efectuate

Indicatori	2020		2021		2022	
	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN	AEÎ	OCN
Numărul controalelor complexe	-	-	-	-	8	-
Numărul controalelor tematice	-	1	3 *	4 **	1*	3 ***
Numărul deciziilor adoptate	1	1	2	3	9**	4****
Sursa: Raportul anual CNPF 2022						

* 1 control neplanificat a fost efectuat de către angajații Asociației Naționale Centrale a asociațiilor de economii și împrumut la 1 AEÎ, corespunzător, în baza rezultatelor controlului, în data de 15.11.2022, CNPF a emis decizia privind instituirea, pe termen de 1 an a administrării speciale în cadrul asociației respective.

** 1 decizie a fost adoptată în 2023, ca urmare a controlului complex efectuat la sfârșitul anului 2022;

*** 1 control tematic planificat din oficiu în cadrul OCN (134) înregistrate în ROCNA în scopul verificării respectării cerințelor art. 9 alin. (1) lit. e) și lit. e¹) din Legea nr. 1/2018 (modificată prin Legea nr. 93/2022), prin prisma prevederilor art. 5 alin. (10), în partea ce ține de instrumentul destinat rezolvării ecuațiilor în vederea determinării costului total al creditului nebanancar/leasingului financiar, și 2 controale planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebanancar;

**** 1 decizie a fost adoptată în anul 2022, urmare a controlului tematic efectuat în anul 2021.

1.3 Măsuri corective și administrative

La acest subiect, Comisia a constatat că în perioada de gestiune, CNPF și-a continuat consecvent activitatea integrată în vederea realizării obiectivelor trasate, aplicând, cu precădere, măsuri de informare, ghidare, prevenire și, mai puțin, de sancționare, având ca scop susținerea entităților supravegheate.

Tabelul nr. 6 Măsuri de prevenire și corective pe piața primară și secundară de capital

Piața primară de capital		
Indicatori	2021	2022
Informare	13	28
Atenționare	130	376
Sanționare	3	5
Piața secundară de capital		
Indicatori	2021	2022
Informare	4	2
Atenționare	49	6
Sanționare	1	2*
Suspendare a circulației valorilor mobiliare	0	1

*1 sancțiune sub formă de retragere a certificatului de calificare a administratorului unei societăți de investiții nebanancare și

1 sancțiune contravențională față de o entitate care prestează servicii de înregistrare, evidență și decontare a valorilor mobiliare pe piața de capital.

În cadrul supravegherii din oficiu a participanților profesioniști la piața asigurărilor, au fost aprobate un șir de măsuri prudențiale materializate în emiterea a 22 de decizii și 69 de atenționări privind neconcordanțele constatate.

Pe parcursul anului 2022, supravegherea specială s-a exercitat în cazul a 3 societăți de asigurare. Astfel, în anul 2022, societățile de asigurare fără licență au raportat total active în sumă de cca 406,0 mil. lei, continuând să își onoreze obligațiile asumate pe contractele de asigurare, au achitat despăgubiri și

indemnizații în cuantum de 49,2 mil. lei, iar la situația din 31.12.2022, au raportat rezerve tehnice în mărime de 52,5 mil. lei, inclusiv rezerve matematice de 26,6 mil. lei. De menționat, că toate decontările aferente plăților se efectuează cu avizul CNPF.

În cadrul activităților de control pe teren a participanților profesioniști la piața asigurărilor, au fost aprobate 7 decizii, inclusiv 2 decizii referitoare la controalele efectuate în anul 2021, pentru care *asigurătorii au fost sancționați cu 593,3 mii lei*. Abaterile constatate au vizat în special: procedura de constatare și achitare a daunelor; formarea și menținerea rezervelor tehnice; calitatea activelor; limita cheltuielilor de achiziție; modalitatea de formare a primei de asigurare și politica de reasigurare.

Tabelul nr. 7 Măsurile de supraveghere întreprinse de CNPF în urma controalelor

Perioada	Numărul prescripțiilor/atenționărilor cu privire la respectarea legislației	Materiale remise spre examinare organelor de ocrotire a normelor de drept	Suspendarea/anularea operațiunilor la conturile de decontare/depozit	Sanțiuni aplicate și încasate la bugetul de stat (mii, lei)
2020	8	2	1	27,00
2021	2	2	1	*
2022	7	-	-	593,3
<i>Sursa: Raportul anual CNPF 2022</i>				

* a fost aplicată sancțiune sub formă de avertisment (1 - 2021);

** a fost aplicată sancțiune sub formă de avertisment la 8 asigurători (1 - 2022).

Ca rezultat al monitorizării activității AEÎ și OCN (2022), în baza analizei situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, cu o atenție deosebită asupra respectării indicatorilor prudențiali, precum și ca urmare a neprezentării de către acestea a situațiilor financiare și a rapoartelor specifice, inclusiv a neexecutării cerințelor cadrului normativ și a deciziilor CNPF, au fost aplicate un șir de măsuri:

- 1 decizie prin care s-a prescis administratorilor la 8 AEÎ de a înstrăina valorile mobiliare (acțiuni preferențiale nominative cu dividende nefixate), emise de SA „Corporația de finanțare rurală” și 1 decizie prin care s-a prescis administratorilor la 1 AEÎ întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea modificării categoriei de licență;
- 3 decizii de retragere a licențelor la AEÎ, care au solicitat retragerea benevolă a licențelor;
- 4 decizii de anulare a suspendării operațiunilor la conturile bancare la 1 AEÎ și 3 OCN;
- 16 notificări a administratorilor AEÎ și OCN privind achitarea plăților regulatorii restante;
- 1 decizie prin care s-a prescis administratorilor la 10 OCN conformarea activității cu cerințele legale, în vederea prezentării informației ce face parte din istoria de credit a clienților OCN cel puțin unui birou al istoriilor de credit;
- 1 decizie prin care au fost externalizate serviciile de control intern la 1 AEÎ către Asociația Națională Centrală a asociațiilor de economii și împrumut.

- 4 decizii prin care s-a prescris/avertizat/atenționat administratorilor la 21 OCN și 9 decizii administratorilor la 9 AEÎ privind conformarea cu cadrul normativ în vigoare, ca rezultat al încălcărilor constatate în cadrul controlului, și s-a inițiat procedura de tragere la răspundere contravențională a acestora;

- 3 decizii prin care a fost instituită, pe un termen de 1 an administrarea specială în cadrul a 3 AEÎ și 1 decizie prin care a fost încetată procedura de administrare specială, cu retragerea licenței, ca rezultat al intentării procedurii de insolvență la 1 AEÎ.

În anul 2022, pe lângă activitatea de monitorizare a evoluției indicatorilor economico-financiari, 134 OCN au fost subiecți ai unui control tematic din oficiu și 2 OCN au fost supuse controalelor planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebancaară.

Ca rezultat, CNPF a aprobat o serie de decizii, dispunând:

- ✓ restituirea mijloacelor bănești în sumă de 441 485 lei la 28 de consumatori de servicii de creditare nebancaare, ca urmare a încălcării cerinței privind neadmiterea aplicării oricăror plăți (inclusiv dobânzi, comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plăți) aferente unui contract de acordare a creditului nebancaar sau de leasing financiar, a căror valoare totală să depășească valoarea debursată, conform contractului în cauză. Prin decizia respectivă, CNPF a prescris companiei să-și conformeze activitatea cu prevederile art. 9 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1/2018 și să solicite de la clienți doar restituirea sumei inițiale debursate conform contractului de credit/leasing financiar, fără revendicarea altor plăți;

- ✓ suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente;

- ✓ aplicarea sancțiunii sub formă de amendă în mărime de 10 600 lei unui OCN;

- ✓ întreprinderea măsurilor necesare privind înlăturarea încălcărilor constatate în cadrul controlului la 24 de OCN-uri.

În aceeași perioadă, au fost efectuate 8 controale complexe planificate la AEÎ de categoria B, iar 1 control neplanificat a fost efectuat de către angajații Asociației Naționale Centrale a asociațiilor de economii și împrumut la 1 AEÎ, fiind dispuse o serie de măsuri de înlăturare a deficiențelor constatate.

Printre acțiunile întreprinse se numără: instituirea administrării speciale în cadrul a 3 AEÎ, cu desemnarea administratorilor speciali; încetarea procedurii de administrare specială, cu retragerea licenței la 1 AEÎ de categoria B ca rezultat al intentării procedurii de insolvență a asociației, potrivit deciziei instanței de judecată; prescrierea administratorilor la 9 entități de a se conforma cu cerințele legislației, cu înlăturarea încălcărilor constatate, atragerea la răspundere contravențională a administratorilor la 6 AEÎ și aplicarea amenzilor în sumă totală de circa 15,3 mii lei.

1.4 Prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului

La acest capitol, Comisia a constatat că pe parcursul anului 2022, CNPF a întreprins un șir de măsuri de supraveghere, printre care abordarea aspectului combaterii spălării banilor în cadrul a 8 controale complexe ale activității

asociațiilor de economii și împrumut și 4 controale complexe la societăți de investiții.

În vederea consolidării mecanismului de supraveghere aferent prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, CNPF acorda o atenție sporită continuării dialogului cu entitățile raportoare, prin sporirea eficacității, cooperarea națională și internațională și alte domenii de interes.

1.5 Protecția consumatorului

Gestionarea și soluționarea petițiilor. În perioada de raportare, activitatea de instrumentare și soluționare a petițiilor aferente celor 3 sectoare de activitate (piața de asigurări, piața de capital și sectorul de creditare nebancaară) se structurează astfel:

Tabelul nr. 8 Numărul petițiilor înregistrate

Indicatori	Total petiții în 2021	% din total în 2021	Total petiții în anul 2022	% din total în anul 2022	% petiții 2022 față de 2021
Petiții de la beneficiarii serviciilor de asigurare	129	28,16	178	38,44	137,98
Petiții în domeniul pieței de capital	213	46,51	143	30,89	67,14
Petiții de la beneficiarii serviciilor din sectorul de creditare nebancaară și AEI	116	25,33	142	30,67	122,41
TOTAL	458	100	463	100	101,09

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

În urma examinării acestor date, Comisia a constatat că în anul 2022, numărul petițiilor înregistrate de către autoritate, a înregistrat o creștere față de 2021, în special indicatorii care se referă la beneficiarii serviciilor de asigurare (cu 49 petiții mai mult) și cei din sector OCN și AEI (cu 26 petiții mai mult) și o micșorare a petițiilor din domeniul pieței de capital comparativ cu anul 2021 (cu 70 petiții mai puține sau o scădere cu 32,86 la sută).

Repartiția petițiilor pe tipuri de entități reclamate arată că întâietatea în totalul petițiilor o dețin cele remise de către persoane fizice/persoane juridice, altele decât emitenți sau participanți profesioniști (46,85 la sută), fiind urmate de petițiile expediate/reexpediate de către autoritățile publice (20,28 la sută), de participanți profesioniști pe piața de capital (18,18 la sută) și emitenți (14,69 la sută), situație ce se reflectă în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 9 Ponderea petițiilor în funcție de tipurile entităților reclamate

Nr. d/o	Proveniența petițiilor	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	Emitenți	21	14,69
2	Autorități publice	29	20,28
3	Participanți profesioniști pe piața de capital	26	18,18

4	Persoane fizice/persoane juridice, altele decât emitenți sau participanți profesioniști	67	46,85
	TOTAL	143	100

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

În ceea ce privește tipurile de operațiuni reclamate (subiectul reclamațiilor) de către petiționari, cele mai multe petiții s-au referit la verificarea datelor privind acțiunile deținute și achitarea dividendelor (21,68 la sută), respectarea drepturilor acționarilor (14,68 la sută), aplicarea prevederilor actelor normative (12,59 la sută), urmate de petițiile referitoare la serviciile participanților profesioniști (10,49 la sută), precum și alte chestiuni conexe activității pe piața de capital .

Piața asigurărilor. În anul 2022, au fost înregistrate în mod unic pe petent, analizate și soluționate 178 de petiții transmise de asigurați/păgubiți, în creștere cu 38 la sută față de 2021. Totodată, petenților le-au fost oferite 78 de consultații verbale în incinta CNPF și 80 prin telefon.

Tabelul nr.10 Ponderea petițiilor după subiectele abordate

Nr. d/o	Subiectele petițiilor	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în total reclamate (%)
1	Tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare	57	32,0
2	Dezacord cu suma despăgubirii de asigurare	53	30,0
3	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare	18	10,0
4	Neachitarea în termen a indemnizației de asigurare (pensiei suplimentare)	14	8,0
5	Refuz de plată a despăgubirii de asigurare (procedura de constatare amiabilă/lipsă foto)	14	8,0
6	Alte chestiuni abordate (dezacordul cu regresul/reparația, dezacordul cu suma rezilierii, dezacordul cu prima de asigurare, neprezentarea dosarului de daună etc.)	22	12,0
	TOTAL	178	100,00

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Aspectul cel mai des reclamat de către petenți în anul 2022 a fost tergiversarea achitării despăgubirii de asigurare (57 de cazuri sau 32 la sută) urmat de dezacordul cu suma despăgubirii de asigurare (53 de cazuri sau 30 la sută), refuzul de plată a despăgubirii de asigurare (18 cazuri sau 10 la sută), neachitarea în termen a indemnizației de asigurare (pensiei suplimentare) (14 cazuri sau 8 la sută) și, respectiv, refuzul de plată a despăgubirii de asigurare (procedura de constatare amiabilă/lipsă foto) (14 cazuri sau 8 la sută) etc.

Diagrama nr. 1 Numărul petițiilor examinate în funcție de clasă/tip de asigurare, 2021-2022

	Răspundere civilă auto	CASCO	Bunuri	Sănătate peste hotare	Asigurări de viață	CARGO	CMR
2022	139	19	3	3	12	1	1
2021	100	16	2	2	9	0	0

Comisia constată că în funcție de clasa/tipul de asigurare, preponderența o dețin petițiile din categoria asigurărilor generale, inclusiv asigurările RCA (139 petiții sau 78 la sută) și asigurarea facultativă CASCO (19 petiții sau 10,5 la sută). Totodată, Comisia a apreciat efortul Regulaatorului în vederea îmbunătățirii mecanismelor de protecție a consumatorilor și a soluțiilor pentru remedierea deficiențelor în activitatea de soluționare a petițiilor pe piața asigurărilor.

Sectorul de creditare nebancaară. În cadrul activității de instrumentare și soluționare a petițiilor în sectorul de creditare nebancaară, au fost recepționate 142 de petiții aferente sectorului de creditare nebancaară, în creștere cu 22,41 la sută față de anul 2021.

Tabelul nr. 11 Ponderea petițiilor în funcție de entitățile reclamate

Nr. d/o	Tipuri de entități reclamate	Numărul petițiilor înregistrate	Ponderea în numărul total al petițiilor (%)
1	OCN	82	57,8
2	AEI	16	11,3
3	Altele (inclusiv solicitarea informației privind aplicarea prevederilor actelor normative)	44	30,9
	TOTAL	142	100

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Tabelul nr. 12 Ponderea petițiilor în funcție de subiecte

Nr. d/o	Subiectele petițiilor	Număr petiții	Ponderea în total reclamate, %
1	Verificarea calculului privind datoria restantă	45	31,7
2	Dezacord față de calculul penalităților/ penalități exagerate/ penalități abuzive/penalități neîntemeiate/anulare penalități	57	40,1
3	Explicarea condițiilor contractuale	9	6,3
4	Aplicarea prevederilor actelor normative	10	7,1
5	Rambursarea depunerilor de economii în cazul la AEI	3	2,1
6	Alte chestiuni abordate	18	12,7
	Total	142	100

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Comisia a constatat că numărul petițiilor care au drept subiect „verificarea calculului privind datoria restantă” și „dezacordul față de calculul penalităților” dețin cea mai mare pondere de 31,7 la sută și respectiv 40,1 la sută.

2. Analiza sectoarelor pieței financiare nebankare

2.1 Structura pieței financiare nebankare

Structura pieței financiare nebankare în anul 2022 este compusă din 3 sectoare: piața de capital, sectorul asigurări și sectorul de creditare nebankară (organizațiile de creditare nebankară și asociațiile de economii și împrumut).

Participanții pieței de capital. Potrivit înregistrărilor la sfârșitul anului 2022, Registrul licențelor și autorizațiilor pentru activitate pe piața de capital enumera 28 entități, reducându-se ne semnificativ în anul de raport cu doar o entitate ce deținea autorizația de societate de registru. Prin urmare, CNPF a emis un singur act individual ce vizează retragerea autorizației de societate de registru a Societății pe acțiuni „REGISTRU-IND”, aceasta fiind radiată din Registrul licențelor sau autorizațiilor pentru activitatea pe piața de capital.

Piața primară. Dimensiunea pieței primare de capital, măsurată ca valoare sumară a volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, a crescut în anul de raportare cu 3 021,62 mil. lei, către sfârșitul anului fiind contabilizată, cumulativ, pentru perioada anilor 1992-2022, o valoare de 32,13 mlrd. lei, ce viza înscrieri conexe în raport cu 3 800 societăți pe acțiuni.

Urmare a radierilor operate în toată perioada, de la fondare până în prezent, la situația din 31.12.2022, în REVM erau listate un număr restant de cca 2 164 societăți pe acțiuni.

Comisia constată că în anul 2022, se atestă un trend ascendent al volumului emisiunilor de valori mobiliare înregistrate în REVM, acest indicator fiind în creștere de circa 6 ori, comparativ cu anul 2021.

Trendul ascendent, marcat în ultimul an de activitate, în materie de volum al emisiunilor de valori mobiliare a fost influențat, cu o pondere de 82,08 la sută (2 426,78 mil. lei) din volumul total (2 956,62 mil. lei) de acțiuni înregistrate în perioada respectivă, de către emisiunile suplimentare de acțiuni, efectuate de către SA „Energocom”, în contextul crizei energetice (4 emisiuni derulate în baza dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a RM), dar și drept efect al măsurilor de conformare întreprinse de către societățile pe acțiuni, în contextul prevederilor legislației de majorare etapizată a mărimii minime a capitalului social de la 20 mii lei la cel puțin 360 mii lei (la situația din 01.01.2023).

Emisiuni de obligațiuni ale autorităților publice locale înregistrate în 2021-2022:

- anul 2021, volumul emisiunilor de obligațiuni – 7,5 mil. lei (Primăria or. Sângera – 4,5 mil. lei și Primăria mun. Ceadâr – Lunga – 3,0 mil. lei);
- anul 2022, volumul emisiunii de obligațiuni – 65,0 mil. lei (Primăria mun. Chișinău).

Piața secundară. Dimensiunea pieței secundare, măsurată ca valoare și ca număr al tranzacțiilor derulate, subsecvent, în anul de raport pe piața reglementată, sistemul multilateral de tranzacționare (MTF) și în afara pieței reglementate și MTF, a atins mărimi totale de 2 952 tranzacții în valoare de 595,2 mil. lei.

Comisia constată că comparativ cu perioadele precedente, în anul 2022, mărimea pieței secundare a marcat un trend semnificativ descendent al indicatorilor, respectiv, ambii indicatori fiind comparativ cu anul precedent (2021) în scădere (cu 1 465,8 mil. lei sau cu 71,1 la sută ca volum și cu 4 832 tranzacții sau cu 62 la sută ca număr) și, corespunzător, cu 1 074,6 mil. lei (64,3 la sută) sau cu 1 863 tranzacții (38,6 la sută) față de anul 2020.

Analiza structurii tranzacțiilor înregistrate pe piața reglementată denotă că cel mai semnificativ volum revine tranzacțiilor de vânzare-cumpărare (86,21 la sută), urmate de tranzacțiile rezultate în urma derulării ofertei publice pe piața secundară (11,98 la sută).

Tabelul nr. 13 Numărul și valoarea tranzacțiilor cu valori mobiliare

Indicatori	2020		2021		2022	
	Numărul tranzacțiilor , unit.	Valoarea tranzacțiilor , mil. lei	Numărul tranzacțiilor , unit.	Valoarea tranzacțiilor , mil. lei	Numărul tranzacțiilor , unit.	Valoarea tranzacțiilor , mil. lei
Piața reglementată	199	69,5	86	22,5	229	391,6
MTF	94	33,6	84	11,6	81	12,9
În afara pieței reglementate și MTF	4 522	1 566,7	7 614	2 026,9	2 642	190,7
TOTAL	4 815	1 669,8	7 784	2 061,0	2 952	595,2

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Sistemul multilateral de tranzacționare (MTF). Pe platforma alternativă de tranzacționare MTF, către sfârșitul anului 2022, erau admise spre tranzacționare acțiuni ale 18 emitenți, dintre care acțiunile a 8 emitenți se enumeră printre cele listate constant pe acest segment de piață în perioada 2018-2022, precum și 3 emisiuni de obligațiuni ale Autorităților Publice Locale (Primăria or. Sângera (obligațiuni de clasa I și II) și Primăria municipiului Ceadâr-Lunga), admise spre tranzacționare urmare a plasării acestora în anul 2021. Comisia constată că valoarea totală a tranzacțiilor derulate în cadrul MTF a crescut față de 2021 cu 12 la sută, înregistrând o valoare de 12,96 mil. lei.

Tranzacțiile efectuate în afara pieței reglementate și MTF.

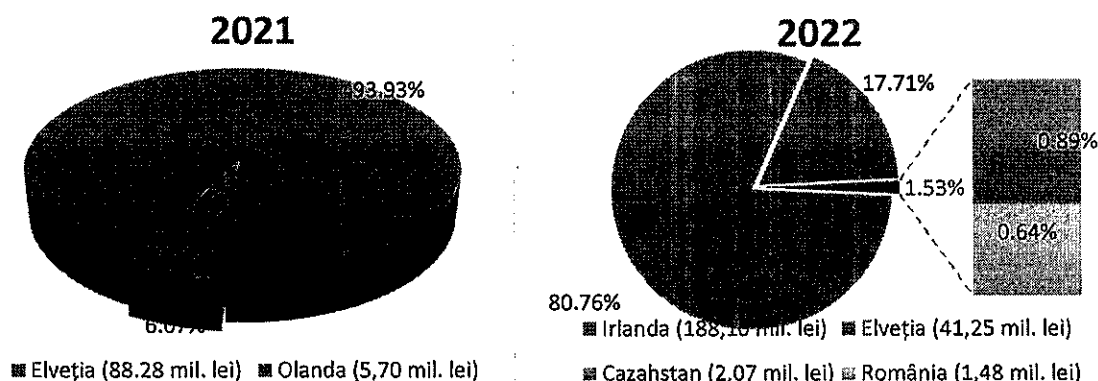
Valoarea totală a tranzacțiilor derulate în afara pieței reglementate și MTF (segmentul extrabursier) a scăzut considerabil în anul de raport, comparativ cu perioada anului 2021, de aproximativ 10,6 ori, iar numărul tranzacțiilor s-a micșorat de circa 2,8 ori.

Structura tranzacțiilor derulate în afara BVM marchează micșorări esențiale la toate tipurile de tranzacții înregistrate pe acest segment și, totodată, reliefează faptul că topul este menținut, în continuare, de volumul tranzacțiilor de tipul „vânzare-cumpărare” (76,9 la sută). O ponderea reprezentativă în structura tranzacțiilor este asigurată de tranzacțiile de donație (5,9 la sută), urmată de tranzacțiile de succesiune (5,6 la sută).

Investiții străine pe piața primară. Evaluată din perspectiva atractivității pieței primare de capital pentru investitorii străini, în anul 2022, investițiile străine directe au cifrat 232,89 mil. lei, comparativ cu 93,98 mil lei în anul 2021.

Investițiile străine pe piața primară de capital au fost atrase prin intermediul emisiunilor închise de valori mobiliare, în cadrul a 4 emitenți (SA ”Farmaco”, SA ”Moldcell”, SA ”Dacia-LV” și SA ”Apavital”), ceea ce constituie 7,87 la sută din valoarea totală a emisiunilor de acțiuni (2 956,62 mil.lei).

Diagrama nr. 2 Structura investițiilor atrase de către societățile pe acțiuni (pe piața primară) în perioada 2021-2022 după originea investitorilor străini

Investiții străine pe piața secundară. Analizând dinamica investițiilor străine atrase prin intermediul pieței secundare pe parcursul a 5 ani consecutiv, iese în evidență interesul chiar mai sporit al investitorilor străini, comparativ cu al celor locali, or, peste 50 la sută din volumul total al tranzacțiilor efectuate pe piața secundară, revine pe seama primilor. Acest trend este menținut și în ultimul an de activitate, ponderea investițiilor străine atrase, în anul 2022, prin intermediul pieței secundare fiind de 63,4 la sută din totalul tranzacțiilor efectuate, înregistrând o ușoară diminuare, comparativ cu nivelul investițiilor consemnate la finele anului 2021 (81,16 la sută din totalul tranzacțiilor).

Valoarea investițiilor străine atrase (cumpărări) prin intermediul pieței secundare în anul 2022 a cunoscut o descreștere cu circa 77,47 la sută, comparativ cu nivelul consemnat la finele anului 2021, înregistrând valoarea de 376,56 mil. lei sau 91,94 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate de nerezidenți pe piața secundară. Simultan, se relevă că investitorii străini – persoane juridice sunt principalii actori și revendică 94,71 la sută din totalul tranzacțiilor efectuate.

După structura tranzacțiilor cu implicarea persoanelor fizice și juridice nerezidente, cea mai semnificativă pondere revine tranzacțiilor de cumpărare (91,94 la sută), urmată de tranzacțiile de vânzare (6,73 la sută).

Tabelul nr. 14 Statistica tranzacțiilor de vânzare și cumpărare efectuate de către nerezidenți în dependență de țara de origine

2021						2022					
cumpărări			vânzări			cumpărări			vânzări		
Țara	Volumul, mil. lei	Cota în vol. total, %	Țara	Volumul, mil. lei	Cota în volumul total, %	Țara	Vol. mil. lei	Cota în vol. total, %	Țara	Vol., mil. lei	Cota în vol. total, %
Franța	1 662,33	99,45	Olanda	1 662,35	99,95	Estonia	354,13	94,04	Austria	12,43	45,10
Bulgaria	8,41	0,50	Ucraina	0,42	0,03	Austria	17,83	4,74	Cipru	8,01	29,06
România	0,27	0,02	Rusia	0,23	0,01	Ungaria	2,01	0,53	Slovenia	6,52	23,66
Letonia	0,22	0,01	Cipru	0,21	0,01	România	1,02	0,27	Croația	0,25	0,91
Cipru	0,21	0,01	România	0,014	0,00	Germania	0,73	0,20	România	0,18	0,65
Austria	0,06	0,00	SUA	0,01	0,00	Singapore	0,41	0,11	Rusia	0,08	0,29
-----	-----	-----	Grecia	0,003	0,00	Irlanda	0,39	0,10	Ucraina	0,06	0,22
-----	-----	-----	Elveția	0,001	0,00	Altele	0,04	0,01	-----	0,03	0,11
	1 671,50	100,0		1 663,24	100,0		376,56	100,0		27,56	100,0

Sursa: Raportul anual CNPF 2022

Ponderea cea mai înaltă a tranzacțiilor de cumpărare revine investitorilor din Estonia (acțiunile SA "Energbank") și Austria (acțiunile SA „Codreanca”), ceea ce reprezintă 98,8 la sută din total cumpărări, iar a tranzacțiilor de vânzare revine nerezidenților din Austria (acțiunile SA „Codreanca”) și Cipru (acțiunile SA „Agat”), cu o pondere de 74,2 la sută din total vânzări.

Structura pieței de asigurări. La situația din 31.12.2022, 127 entități dețineau licențe/autorizări pentru a desfășura activitate profesionistă pe piața de asigurări, înregistrându-se o creștere cu 8 entități (2 brokeri licențiați și 7 agenți de asigurare autorizați, iar unei societăți de asigurări i-a fost retrasă licența și unei societăți licența i-a fost suspendată) pe parcursul anului.

Tabelul nr. 15 Numărul entităților licențiate pe piața de asigurări

Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Societăți de asigurare	11	11	10
Brokeri de asigurare și/sau reasigurare	41	44	46
Agenți de asigurare	61	64	71
TOTAL	113	119	127

Urmare a celor examinate, Comisia constată că în anul 2022 piața de asigurări a consemnat o evoluție ascendentă a principalului indicator – prime brute subscrise, care a înregistrat o valoare totală de 2 471,2 mil. lei sau o majorare cu 28,29 la sută comparativ cu anul 2021.

Totodată, se atestă că pe parcursul anului, societățile de asigurare au plătit despăgubiri și indemnizații de asigurare în valoare totală de 905,7 mil. lei, înregistrând o creștere nominală cu 36,79 la sută comparativ cu nivelul anului precedent. Raportul despăgubirilor de asigurare față de primele subscrise a

constituit 36,65 la sută, înregistrând o majorare cu circa 1,07 p.p. comparativ cu nivelul din anul 2021.

Cu referire la structura pieței, Comisia constată în baza datelor prezentate de către Regulator că similar anului precedent, piața a rămas orientată spre asigurări generale, care a constituit 95,67 la sută (94,78 la sută, 2021) din volumul total al primelor brute subscrise. Asigurările de viață au reprezentat 4,32 la sută (5,22 la sută, 2021) din volumul total al primelor brute subscrise. În anul 2022, asigurările obligatorii au reprezentat 46,05 la sută, iar asigurările facultative au acoperit 53,95 la sută din volumul primelor brute subscrise pe piața de asigurări.

Structura sectorului de creditare nebancaară. Sectorul de creditare nebancaară este reprezentat prin organizațiile de creditare nebancaară și asociațiile de economii și împrumut. La situația din 31.12.2022, 384 de entități dețineau autorizații/licențe pentru a desfășura activitate profesionistă pe piața de creditare nebancaară, înregistrând, pe parcursul anului, o reducere cu 6 entități.

Creditarea nebancaară, efectuată prin intermediul OCN, a reprezentat 92.13 la sută (91,20 la sută, 2021) din volumul total al creditelor oferite pe piața financiară nebancaară.

Tabelul nr. 16 Numărul entităților de creditare nebancaară

Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022
Organizații de creditare nebancaară	166 (154*)	163 (143*)	162 (127*)
Asociații de economii și împrumut	228	226	221
Asociații de economii și împrumut centrale	1	1	1
TOTAL	395	390	384

*OCN care au dreptul de a desfășura activitatea de creditare nebancaară

3. Activitatea operațională a CNPF

3.1 Procesul decizional

În vederea realizării atribuțiilor conferite de legea-cadru, Consiliul de administrație, în cadrul a 66 de ședințe (49 de ședințe ordinare și 17 ședințe extraordinare), a adoptat 676 de decizii atât sub formă de acte normative, cât și sub forma actelor cu caracter individual (83 de Înscrieri Protocolare, 550 de Hotărâri și 43 de Ordonanțe).

În scopul promovării proiectelor de acte normative care vizează activitatea CNPF, în cadrul ședințelor CA, au fost examinate și aprobate 568 de decizii, dintre care 226 sunt în domeniul pieței de capital, 214 – pieței de asigurări, 128 – creditare nebancaară. Adicional, au fost adoptate 108 de decizii aferente organizării și funcționării Regulatorului.

Deschiderea către public și transparența decizională a CNPF se reflectă în consultările publice, care, în anul 2022, au vizat 27 de proiecte de acte normative și anunțuri de inițiere a elaborării acestora. Astfel, în cadrul ședințelor CA au fost aprobate 15 acte normative cu caracter de reglementare, care au vizat piața de capital, sectorul asigurărilor și cel de creditare nebancaară. Informația respectivă este accesibilă pe pagina web oficială a CNPF.

Cu referire la reprezentarea juridică a intereselor CNPF, pe parcursul perioadei de raportare a fost asigurată participarea în 136 de procese judiciare, dintre care 47 au fost acțiuni noi inițiate în anul 2022.

Ca rezultat al examinării dosarelor judiciare în care CNPF a fost implicată, s-au finalizat cu câștig de cauză fiind emise decizii irevocabile (inclusiv în ordine de recurs - Cap. IV din Codul administrativ) în 13 cauze, decizii definitive au fost emise în 37 de cauze. Decizii definitive defavorabile CNPF au fost emise în 5 cauze. Complementar, în perioada de referință au fost examinate în procedura prealabilă 24 de cereri.

3.2 Cooperarea interinstituțională și internațională

Cu referință la acest subiect, Comisia constată că în vederea realizării cu succes a atribuțiilor specifice de reglementare și supraveghere conferite de lege, CNPF a colaborat activ cu instituțiile din administrația publică centrală și autoritățile responsabile din domeniu. O direcție importantă în cadrul cooperării interinstituționale a fost semnarea acordurilor de colaborare între autoritățile și instituțiile publice, care vine să contribuie la consolidarea cooperării reciproce și facilitarea schimbului de informații, materiale aferente activității pentru realizarea mai eficientă a obiectivelor părților semnatare.

În acest sens, în perioada de referință au fost negociate și semnate următoarele acorduri/ activități de coordonare și colaborare:

- Acordul de colaborare între CNPF și Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova;
- Acordul de colaborare între CNPF și Asociația Obștească „FINEDU”;
- Cooperarea în cadrul Comitetului Național de Stabilitate Financiară (CNSF);
- Colaborarea în cadrul Consiliului economic pe lângă Prim-ministrul Republicii Moldova
- Cooperarea în cadrul Consiliului de supraveghere publică a auditului;
- Cooperarea în cadrul Consiliului de contabilitate și raportare financiară de pe lângă Ministerul Finanțelor.

Cooperarea cu instituțiile financiare internaționale și cu autoritățile similare din alte state. CNPF a continuat dialogul și interacțiunea cu partenerii de dezvoltare, mai cu seamă cu Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Comisia Europeană și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, beneficiind de asistență consultativă în domeniul consolidării capacităților de reglementare și supraveghere a pieței financiare nebancale și a promovat, în continuare, reformele inițiate în anii precedenți. Astfel, în anul 2022, a fost promovată și votată de Parlament noua legislație în asigurări armonizată cu acquis-ul comunitar și cu cadrul normativ privind creditarea responsabilă în sectorul de creditare nebancale, conform cu bunele practici europene și internaționale, menit să reseteze și să consolideze piața financiară nebancale din Republica Moldova.

În cadrul Proiectului de asistență tehnică „Suport pentru implementarea Misiunii Înălților Consilieri ai Uniunii Europene 2019-2021”, CNPF a avut o colaborare eficientă cu Consilierul de rang înalt al UE și experții Delegației UE în Republica Moldova în procesul de promovare și implementare a reformelor pe

piața financiară nebancaară și de realizare a angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere RM-UE.

În perioada de referință CNPF a continuat implementarea proiectului Twinning „Consolidarea supravegherii, guvernancei corporative și gestionării riscului în sectorul financiar din Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană. În cadrul proiectului au fost organizate mai multe misiuni ale experților de la Banca Națională a României, Banca Centrală a Lituaniei (Lietuvos bankas), Autoritatea de Supraveghere Financiară din România și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor din România, care au oferit asistența consultativă necesară în procesul de ajustare a cadrului normativ aferent la reglementările UE și la standardele internaționale și de consolidare a capacităților operaționale și instituționale ale CNPF, pentru a asigura implementarea, cu succes, atât a reformelor inițiate, cât și a angajamentelor asumate în Acordul de Asociere RM-UE.

În cadrul activităților de colaborare cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), CNPF a participat de comun cu alte instituții la următoarele activități:

- examinarea Raportului de evaluare a cadrului legal și normativ al Republicii Moldova privind schimbul de informații la solicitare de către Forumul Global al OCDE privind implementarea standardului internațional pentru schimbul de informații la solicitare;
- evaluarea Republicii Moldova în cadrul programului subregional de evaluare inter pares „Planul de acțiuni anticorupție de la Istanbul” al Rețelei Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală (ACN), din cadrul OCDE;
- evaluarea Strategiilor Naționale de Educație Financiară și participarea în cadrul grupului de lucru privind elaborarea Strategiei Naționale de Educație Financiară;
- participarea la activități aferente incluziunii și educației financiare și protecției consumatorului de produse și servicii financiare;
- participarea la activități în domeniul Digitalizării finanțării consumatorilor și a educației financiare în Europa de Sud-Est în cadrul proiectului de asistență tehnică pentru educație financiară în țările OECD.

În anul 2022, cu suportul partenerilor de dezvoltare, CNPF a beneficiat și a implementat și un număr semnificativ de proiecte de asistență externă tehnică și financiară.

3.2 Resurse umane

În anul 2022, CNPF a funcționat în baza structurii organizaționale aprobate prin decizia nr. 51/3/2022, efectivul limită fiind de 119 unități de personal. Efectiv, la 31.12.2022, CNPF a avut un total de 99 de salariați ce cuprinde personalul CNPF în număr de 96 de persoane și 3 membri ai Consiliului de administrație, dintre care:

- 76,77 la sută (76 de unități au fost antrenați în gestiunea nemijlocită a ariei de atribuții conferite de legea-cadru) și 20,20 la sută (20 unități – în activități „de suport” adițional misiunii instituționale).
- Rata fluctuației de personal a constituit 10,10 la sută.
- 29,29 la sută (29) salariați au deținut funcții de conducere, iar 70,71 la sută (70) – funcții executorii de profil.

3.3 Transparența instituțională, comunicarea publică și educația financiară

În total, în anul 2022, au fost elaborate și distribuite peste 230 de materiale de comunicare publică, care au inclus infografice, comunicate de presă, anunțuri, noutăți, statistici despre activitatea entităților supravegheate, articole din presă și reportaje video, cu participarea reprezentanților CNPF etc.

În perioada de raportare, au fost elaborate și difuzate 143 de comunicate de presă ce vizează activitatea CNPF și evenimentele de pe piața financiară nebanară, inclusiv 51 referitoare la deciziile aprobate în cadrul ședințelor Consiliului de administrație.

În anul 2022, au fost încheiate parteneriate privind educația financiară cu Asociația Obștească „FINEDU” și Camera de Comerț și Industrie, precum și inițiate colaborări cu Asociația Obștească „Junior Achievement” și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului.

În anul 2022, CNPF a elaborat și publicat, cu suportul Programului USAID, Ghidul practic privind emisiunea și tranzacționarea obligațiunilor corporative, cu scopul de a promova încrederea în serviciile și instrumentele financiare specifice pieței de capital din Republica Moldova și creșterea interesului publicului pentru astfel de investiții.

Totodată, CNPF a instruit reprezentanții companiilor participante la programul „Academia Exportatorilor”, organizat de Camera de Comerț și Industrie (CCI) în perioada 19 octombrie – 9 noiembrie 2022. Activitatea a avut drept obiectiv familiarizarea societăților comerciale cu oportunitățile de dezvoltare a afacerilor prin prisma instrumentelor financiare disponibile pe piața de capital din Republica Moldova, în scopul promovării incluziunii financiare

De asemenea, au fost organizate campanii și activități de educație financiară cu ocazia:

- Săptămânii Internaționale de Educație Financiară (21-27 martie 2022). CNPF și participanții profesioniști s-au implicat activ în activitățile de educare financiară a populației, inclusiv a tinerilor și adolescenților. Printre entitățile care au dat curs îndemnului autorității de supraveghere de a organiza activități educative se numără: Bursa de Valori a Moldovei, Pro Invest Capital, Grawe Carat Asigurări, AEÎ Hrușova, AEÎ Microinvest, OCN SEBO CREDIT, OCN SMART CREDIT, OCN OPTIM CAPITAL, OCN OK Credit etc. În particular, au fost organizate seminare tematice și conferințe video pentru elevii și studenții de la Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”, Universitatea de stat din Moldova, Universitatea Tehnică din Moldova, Colegiul de Vinificație din Stăuceni, Colegiul Național de

Comerț al Academiei de Studii Economice din Moldova, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Centrul Republican „Artico” etc. Postările publicate pe rețelele de socializare au avut un impact considerabil, ajungând la circa 28 000 persoane.

- Zilei Copilului (1 iunie). Au fost organizate la sediul CNPF, în premieră, activități distractive de educație financiară pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 9 și 11 ani. Activitatea, la care au participat peste 20 de copii, a fost desfășurată cu sprijinul AO FINEDU și al Clubului Moldovenesc de Jocuri Intellectuale.

- CNPF a moderat o sesiune de educație financiară pentru 60 de participanți ai taberei de vară FINEDU Camp 2022 (27.07.2022). Participanții au avut posibilitatea să afle despre misiunea și rolul autorității de supraveghere, precum și despre diverse aspecte din activitatea celor trei sectoare ale pieței financiare nebankare.

- În contextul Săptămânii Internaționale a Investitorului (3-9 octombrie 2022), au fost desfășurate o serie de acțiuni, printre care organizarea vizitei unui grup de 25 de elevi de la Liceul Teoretic „Spiru Haret” (FINEDU SH) la sediul CNPF.

- Cu ocazia Zilei CNPF (12 noiembrie), a fost pregătit, în colaborare cu Televiziunea Unda Liberă, un material video educativ privind rolul, misiunea, atribuțiile și istoria CNPF ș.a.

3.3 Execuția bugetară

Concordat cu principiul autonomiei financiare, în condițiile art. 6 din Legea nr. 192/1998, CNPF se finanțează integral din venituri proprii colectate din taxele și plățile achitate de participanții pieței și din alte surse legale.

Bugetul pentru anul 2022 a fost aprobat la partea de venituri în sumă de 53 000,0 mii lei, la partea de cheltuieli – 58 400,0 mii lei și, respectiv, deficit – 5400,0 mii lei (Hotărârea CNPF nr. 1/2/2022), fiind rectificat prin Hotărârea CNPF nr. 36/19/2022: la venituri - 60 000,0 mii lei, la cheltuieli – 62 900,0 mii lei, mărimea deficitului constituind 2 900,0 mii lei.

Tabelul nr. 17 Indicatorii bugetari, mii lei

Indicatori	Efectiv realizat 2020	Efectiv realizat 2021	2022	
			Aprobat/rectificat	Efectiv realizat
Venituri	48 019,3	55 064,7	53 000,0/60 000,0	66 001,3
Cheltuieli	52 905,5	51 866,4	58 400,0/62 900,0	58 181,0

Execuția veniturilor. Veniturile înregistrate în perioada de gestiune (66 001,3 mii lei) au marcat o majorare de 10 la sută, comparativ cu sumele estimative rectificate. În aspect sectorial, structura veniturilor se prezintă astfel:

Tabelul nr. 18 Raportul de venituri

Tipul veniturilor	2020		2021		2022	
	Suma, mii lei	Pondere %	Suma, mii lei	Pondere %	Suma, mii lei	Pondere %

Venituri aferente:						
pieței de capital	9 774,2	20,4	12 365,4	22,5	12 497,9	19,0
pieței de asigurări	15 336,4	31,9	20 358,8	37,0	27 228,8	41,2
domeniului de creditare nebancaară	18 474,9	38,5	19 227,4	34,9	21 521,4	32,6
Alte surse legale de venit	4 433,8	9,2	3 113,1	5,6	4 753,2	7,2
TOTAL	48 019,3	x	55 064,7	X	66 001,3	x

Sursa: Raportul CNPF 2022

▪ Partea preponderentă (41,2 la sută) în totalul veniturilor revine surselor aferente pieței de asigurări, cota de 32,6 la sută – plăților regulatorii achitate de entitățile din sectorul de creditare nebancaară (OCN și AEI);

▪ Veniturile provenite din operațiunile pe piața de capital în valori absolute s-au poziționat aproape la același nivel, iar ponderea acestora este într-o ușoară descreștere. Componenta „Alte surse legale de venit” a înregistrat, în perioada raportată, per total 4 753,2 mii lei, acestea integrând încasări adiționale activităților CNPF de licențiere/autorizare, precum și plasării disponibilităților instituției în depozite și valori mobiliare de stat.

Execuția cheltuielilor. Cheltuielile per total realizate au însumat cifra de 58 181,0 mii lei, ceea ce constituie 92,5 la sută în raport cu suma bugetată. Cheltuielile (în evoluție, 2020-2022) sunt structurate după cum urmează:

Tabelul nr. 19 Raportul de cheltuieli

Tipul cheltuielilor	2020		2021		2022	
	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%	Suma, mii lei	%
Cheltuieli de personal	45 212,3	85,5	48 587,8	93,7	53 589,2	92,1
Plata serviciilor	2 719,1	5,1	2 747,8	5,3	3 410,8	5,9
Deplasări în interes de serviciu	4,4	0,0	0,0	0,0	422,0	0,7
Procurare bunuri	883,1	1,7	372,5	0,7	642,8	1,1
Cheltuieli capitale	4 086,6	7,7	158,3	0,3	116,2	0,2
TOTAL	52 905,5	x	51 866,4	X	58 181,0	x

Sursa: Raportul CNPF 2022

Plata bunurilor și serviciilor (pentru anul 2022 – 4053,6 mii lei) include:

- cheltuielile pentru utilități publice (700,7 mii lei);
- serviciile informaționale (1 643,9 mii lei);
- alte cheltuieli de întreținere (480,1 mii lei): servicii de reparație, de asigurare a bunurilor a încăperilor, servicii pază, servicii bancare, poștale);
- serviciile de asistență, consultanță și expertiză (480,0 mii lei);
- formarea profesională (106,1 mii lei);
- procurarea bunurilor 642,8 mii lei (combustibil, materiale de uz gospodăresc și rechizite de birou etc.).

De facto, cheltuielile de personal au constituit, de întotdeauna – de la momentul constituirii autorității de supraveghere nebancare până la zi - categoria economică principală de cheltuieli recurente, cu impact major asupra structurii economice a bugetului.

Valoarea cheltuielilor de personal este într-o conexiune directă cu organigrama, statele de personal aprobate și efectivul angajat, ținând cont de eventualele modificări structurale, fiind concordate cu prevederile Regulamentului cu privire la sistemul de retribuire și stimulare a salariaților CNPF/Contractului colectiv de muncă.

Astfel, suma plătită pentru remunerarea personalului a fost executată în mărime de 40 528,5 mii lei, ceea ce reprezintă 99,0 la sută din alocațiile bugetate. Cheltuielile aferente fondului de remunerare (contribuțiile obligatorii ale instituției pentru asigurări sociale) s-au executat în sumă de 11 768,8 mii lei sau 20,2 la sută raportat la totalul cheltuielilor și, respectiv, 21,9 la sută din totalul cheltuielilor de personal.

Urmare a examinării Raportului, precum și a prezentării acestuia de către Comisia Națională a Pieței Financiare, Comisia economie, buget și finanțe, constată următoarele:

1. În anul 2022, activitatea CNPF s-a axat pe crearea premiselor regulatorii de dezvoltare a unei piețe de asigurări reziliente prin următoarele acțiuni:

- modificarea cadrului normativ ce vizează cerințele privind calitatea activelor admise să acopere rezervele tehnice de asigurare și marja de solvabilitate minimă;

- majorarea cerinței de capital minim al societăților de asigurare, în vederea asigurării unui capital adecvat în raport cu riscurile asumate;

- îmbunătățirea cadrului de guvernanță corporativă, precum și sporirea cerințelor de profesionalism și integritate față acționari și management.

2. În anul 2022, CNPF și-a exercitat prerogativele legale privind supravegherea pieței financiare nebancare prin următoarele acțiuni:

- efectuarea controalelor din teren și din oficiu;

- adoptarea de decizii și dispunerea de măsuri executorii pentru participanții la piața financiară nebancară;

- oferirea de consultanță privind cadrul normativ pentru a sprijini participanții la piața financiară nebancară să aplice corect normele legale.

3. Cu referire la sectorul de creditare nebancară, în anul 2022, pe lângă activitatea de monitorizare a evoluției indicatorilor economico-financiar, 134 de organizații de creditare nebancară (OCN) au fost subiecți ai unui control tematic din oficiu și două OCN au fost supuse controalelor planificate privind respectarea cerințelor cadrului normativ aferent activității de creditare nebancară. Ca rezultat, CNPF a aprobat o serie de decizii, dispunând:

- restituirea mijloacelor bănești în sumă de 441 485 lei la 28 de consumatori de servicii de creditare nebankare, ca urmare a încălcării cerinței privind neadmiterea aplicării oricăror plăți (inclusiv dobânzi, comisioane, taxe, penalități, dobânzi de întârziere și orice alt tip de plăți) aferente unui contract de acordare a creditului nebankar sau de leasing financiar a căror valoare totală să depășească valoarea debursată conform contractului în cauză;

- suspendarea operațiunilor bancare la conturile curente;
- aplicarea sancțiunii sub formă de amendă în mărime de 10 600 lei unui OCN;

Au fost efectuate 9 controale la Asociațiile de Economii și Împrumut (AEÎ) de categoria B, fiind dispuse o serie de măsuri de înlăturare a deficiențelor constatate. Printre acțiunile întreprinse se numără:

- instituirea administrării speciale în cadrul a trei AEÎ, cu desemnarea administratorilor speciali;
- retragerea licenței unei asociații;
- prescrierea la opt entități de a se conforma cerințelor legislației;
- atragerea la răspundere contravențională a administratorilor și aplicarea amenzilor în sumă totală de 15 250 lei.

4. Pe piața de capital, obiectivul de bază a fost consolidarea cadrului normativ primar și secundar pe piața de capital avându-se în vedere alinierea la standardele euro comunitare și îmbunătățirea proceselor și mecanismelor de operare pe piață, inclusiv prin prisma protecției investitorilor.

În cadrul activității de supraveghere a participanților profesioniști, în anul 2022, Comisia Națională a Pieței Financiare:

- a monitorizat din oficiu 5532 de rapoarte;
- a verificat 233 de tranzacții cu valorile mobiliare corporative și a efectuat controlul complex al activității desfășurate de doi participanți profesioniști la piața de capital;
- aplicarea unei amenzi în mărime de 200 000 lei;
- retragerea unui certificat de calificare pentru desfășurarea activității pe piața de capital, opt atenționări, un avertisment, două prescrieri de conformare la legislația în vigoare, precum și suspendarea circulației unor valori mobiliare;
- au fost aplicate sancțiuni în sumă de 14 250 lei;
- a monitorizat cca 700 de rapoarte ale emitenților de valori mobiliare din perspectiva respectării de către aceștia a cerințelor legale privind diseminarea informațiilor către investitori.

5. A fost garantată stabilitatea sectorului de asigurări prin calibrarea acțiunilor de supraveghere și control, prin următoarele acțiuni:

- au fost efectuate 6 controale în teren, dintre care unul a vizat absolut toți asiguratorii, precum și au fost elaborate 42 analize din oficiu în comparație cu 27 elaborate în 2021, în cadrul misiunilor de control, 7 asigurători au fost sancționați cu amendă în cuantum de 593 300 lei și opt asigurători - cu avertisment;

- a fost îmbunătățită impunerea respectării drepturilor contractuale ale asiguraților prin prisma condițiilor și tarifelor de asigurare notificare CNPF;
- a fost instituită administrarea specială în cadrul unei societăți de asigurare aflate istoric în dificultate.

Urmare a audierii Raportului, Comisia recomandă Comisiei Naționale a Pieței Financiare următoarele:

1. realizarea acțiunilor necesare pentru impulsionearea pieței de capital autohtone și stimularea tranzacțiilor pe piața valorilor mobiliare focusate în special pe dezvoltarea infrastructurii pieței de capital prin modernizarea Bursci de Valori a Moldovei și interconectarea cu Bursa de Valori București, precum și extinderea capacităților Depozitarului Central Unic pentru facilitarea integrării pieței de capital din Moldova în ecosistemul regional;
2. dezvoltarea pieței obligațiunilor corporative, municipale, de stat;
3. stabilirea relațiilor de colaborare pentru a prelua cele mai eficiente practici de dezvoltare utilizate în scopul atragerii investitorilor și investițiilor pe piața bursieră din Moldova;
4. dezvoltarea infrastructurii de tranzacționare pe piața de capital în conformitate cu standardele europene și continuarea procesului de armonizare a legislației naționale la cea comunitară;
5. dezvoltarea oportunităților de sporire a accesului la finanțare pentru agenții economici din Republica Moldova și de diversificare a oportunităților pentru investitori pe piața de capital;
6. stimularea educației financiare prin dezvoltarea cunoștințelor financiare în sporirea încrederii în instrumentele de investiții pe piața de capital și de protejare a drepturilor și intereselor consumatorilor;
7. promovarea în continuare a practicii de creditare responsabilă în vederea neadmiterii supraîndatorării consumatorilor;
8. intensificării dialogului cu participanții profesioniști și oferirii tuturor informațiilor necesare pentru a asigura respectarea cadrului normative;
9. creșterea eficacității în supravegherea pieței financiare nebankare prin trecerea la supravegherea activității entităților în baza prevenirii și gestiunii riscurilor;
10. consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale CNPF.

În contextul celor expuse, Comisia economie, buget și finanțe, propune Parlamentului de a lua act de Raportul Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2022.

Radu MARIAN
Președintele Comisiei